



## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis  
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis  
Eivsdem In tres Tomos distinctis

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

11. Vtrum hæc sit vera, Christus secundum, quòd homo est Deus.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)



aliquid eius illo vultur sic concedimus quod reduplicatio minuit quandoque, quia reduplicat terminum ratione naturae seu formae, & non ratione suppositi. Et propterea tollit repugnantiam inuentam in praecedente propositione inter extrema sine reduplicacione propter suppositum: sic enim est in proposito. Nam ista, Christus incepit esse, est falsa ex repugnantia extremorum: quia incipere esse repugnat supposito per ly Christus in subiecto, ut praedictum fuit: sed cum aliquid tantum Christi reduplicatur, scilicet natura humana, ut contingit in ista, Christus, in quantum homo, incepit esse, repugnantia tollitur, hoc est incipere esse, non significatur conuenire supposito absolute, sed ratione naturae humanae, ratione cuius in ueritate conuenit illi supposito incipere esse. Et propterea ista reduplicatio dicitur uera, & illa falsa. Nec ex hoc quod reduplicatio est determinatio ad extremum, sequitur quod non minuat praedicto modo, quomodo constat, quod potest esse determinatio unius extremi secundum suum formale ad alterum, & non secundum suum materiale, ut contingit in proposito. Ad id uero quod subditur, quod specificatiue sumendo ly in quantum, propositio est uera, sed impropria, dicitur, & quod est uera & propria: quoniam specificatiue terminum esse rationem inhaerentiae praedicari ad subiectum, & propterea specificatiue potest esse uera in materia contingenti, ut est ista. Sortes, in quantum capillus, est crispus: & ens, in quantum ens, est subiectum metaphysica: sed denotat illud, secundum quod, seu mediante quo praedicatum inest subiecto, siue per se, siue per accidens per

In corp. art.

q. di. 10 q. 1  
art. 1. q. 1. &  
q. 2. c.

homo, ac si diceretur, Christus secundum quod est homo. Et ideo haec magis est concedenda quam neganda. Christus, secundum quod homo, est creatura. Si tamen adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset propositio magis neganda, quam concedenda: puta si diceretur, Christus, secundum quod hic homo, est creatura.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet Christus non sit humana natura, est tamen habens humanam naturam. Nomen autem creaturae, natum est praedicari non solum de abstractis, sed etiam de concretis: dicimus enim quod humanitas est creatura, & quod homo est creatura.

AD SECUNDUM dicendum, quod ly homo, secundum quod ponitur in subiecto, magis respicit suppositum: secundum autem quod ponitur in reduplicacione, magis respicit naturam, ut dictum est. Et quia natura est creatura, suppositum uero increatum, ideo licet non concedatur ista simpliciter, Homo Christus est creatura: conceditur tamen ista, Christus secundum quod homo, est creatura.

AD TERTIUM dicendum, quod cuilibet homini, qui est suppositus solius naturae humanae, competit quod non habeat esse, nisi secundum humanam naturam: & ideo de quolibet tali supposito sequitur, si secundum quod homo est creatura, quod sit creatura simpliciter: sed Christus non solum est suppositum humanae naturae, sed etiam diuinae, secundum quam habet esse increatum: & ideo non sequitur, si secundum quod homo, est creatura, quod sit simpliciter creatura.

ARTICVLVS XI.

Utrum haec sit uera, Christus secundum quod homo, est Deus.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Videtur quod Christus, secundum quod homo, sit Deus. Christus enim est Deus per gratiam unionis: sed Christus, secundum quod homo, habet gratiam unionis, ergo Christus, secundum quod homo, est Deus.

¶ 2. Praet. Dimittere peccata, est proprium Dei, secundum illud Isa. 43. Ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas propter me: sed

Christus, secundum quod homo, dimittit peccata: secundum illud Matth. 9. Vi autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, &c. ergo Christus secundum quod homo, est Deus.

¶ 3. Praet. Christus non est homo communis, sed est homo iste particularis sed Christus, secundum quod est iste homo, est Deus: quia in isto homine designatur suppositum aeternum, quod naturaliter est Deus, ergo Christus, secundum quod homo, est Deus.

SED CONTRA, Illud, quod conuenit Christo, secundum quod homo, conuenit cuilibet homini. Si ergo Christus, secundum quod homo, est Deus, sequitur quod omnis homo sit Deus: quod patet esse falsum.

RESPON. Dicendum, quod iste terminus homo, in reduplicacione positus, potest dupliciter accipi. Uno modo, quantum ad naturam, & sic non est uerum, quod Christus, secundum quod homo, sit Deus: quia humana natura est distincta a diuina secundum differentiam naturae. Alio modo, potest accipi ratione suppositi, & sic cum suppositum naturae humanae in Christo, sit persona filij Dei, cui per se conuenit esse Deum, uerum est quod Christus, secundum quod homo, sit Deus: quia tamen terminus in reduplicacione positus, magis proprie tenetur pro natura, quam pro supposito (ut supra dictum est. \*) ideo magis est ista neganda, Christus, secundum quod homo, est Deus, quam sit affirmanda.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non secundum idem conuenit alicui moueri ad aliquid, & esse illud: nam moueri conuenit alicui ratione materiae uel subiecti, esse autem in actu, ratione formae. Et similiter non secundum idem conuenit Christo ordinari ad hoc, quod sit Deus per gratiam unionis, & esse Deum: sed primum conuenit sibi secundum humanam naturam: secundum uero, secundum diuinam. Et ideo haec est uera, Christus secundum quod homo, habet gratiam unionis: non tamen ista, Christus secundum quod homo, est Deus.

AD SECUNDUM dicendum, quod si filius hominis habet in terra potestatem dimittendi peccata, non uirtute humanae naturae, sed uirtute

dicatum infra: siue subiecto, siue conditioni specificatae. Signum autem, quod huiusmodi enuntiationes sunt non solum uerae, sed propriae, defert freques uis earum, cum de his quae conueniunt Christo, dicitur ac caute loquimur, dicentes Christum, secundum quod erat homo, passum, natum, sepulchrum, resurrexisset: cum his tamen omnibus, quae in litera comparatiue dicitur, magis concedendum, quam negandum, uel conuerso, disce declinare quidem in alteram partem, sed non pertinaciter concendere. ¶ In responsione ad tertium uide nouitate, quod sustinendo propositionem reduplicatam proprie esse, respondet Auctor ad maiorem distinctionem illam, quod uerum est praedicari de quocumque homine, qui solummodo est suppositum humanae naturae: secus autem est de illo homine, qui est suppositum diuinae prius, & post humanae naturae.

¶ Super Quaestio. 16. Art. undecimum.

Titulus ut sonat, clarus.

¶ In corpore duo primo distinguendo, utramque partem dicit posse teneri: quia terminus reduplicatus potest uel ratione naturae, uel suppositi reduplicari. Secundo docet, quod in parte negatiuae declinandum est: quia magis tenet formaliter terminus reduplicatus. Et omnia clara sunt ex praecedentibus.

¶ In responsione ad tertium, percipere responsionem consistit re in hoc, quod licet secundum rem Christus non sit homo communis, sed iste, in propositione tamen illa, Christus, secundum quod homo est &c. ly homo, non trahitur ex reduplicacionis nota ad suppositum, ad quod trahitur ex pronomine. Et ideo ista conceditur, Christus, secundum quod iste homo, est Deus, & non illa, Christus,

Homi. 3. Math. 9. q. 16.

q. 2. c. art. 1. q. 1. c.

\* art. in corp. ad 1.

Aliq. a pri. pag.

q. 2. c. art. 1. q. 1. c.



Christus, secundum quod homo est Deus.

Super Questionis sextadecima Articuli duodecimi.

In corpore articuli cum dicitur...

In corpore articuli cum dicitur... ne respon seur tripli conclusioni...

Conclusio secunda iuxta secundum membrum est: Christus, secundum quod homo...

Conclusio tertia iuxta tertium membrum est: Christus, secundum quod homo, non est persona...

Aliquantula prima...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

Ar. 10. hinc...

naturae divinae: in qua quidem natura consistit potestas dimittendi peccata per auctoritatem in humana autem natura consistit instrumentaliter, & per ministerium. Unde Chryso. super Matth. hoc exponens dicit: Signanter dixit, In terra dimittendi peccata, ut ostenderet, quod humanae naturae potestatem divinitatis univit indivisibili unione: quia etsi factus est homo, tamen Dei verbum permanit.

AD TERTIUM dicendum, quod cum dicitur, iste homo, pronomen demonstrativum, hoc nomen homo, trahit ad suppositum: & ideo magis est haec vera, Christus, secundum quod iste homo, est Deus, quam ista, Christus, secundum quod homo, est Deus.

ARTICVLVS XII.

Virum haec sit vera, Christus secundum quod homo, est hypostasis, vel persona.

AD DUODECIMVM sic proceditur. Videtur quod Christus secundum quod homo, sit persona. Illud enim quod convenit cuilibet homini, convenit Christo, secundum quod est homo: est enim alijs hominibus similis, secundum illud Phil. 2. In similitudinem hominum factus: sed omnis homo est persona, ergo Christus, secundum quod homo, est persona.

2 Praet. Christus secundum quod homo, est substantia rationalis naturae, non autem substantia universalis, ergo substantia individua: sed nihil aliud est persona, quam rationalis naturae individua substantia, ut Boetius dicit in lib. de duab. natu. ergo Christus, secundum quod homo, est persona.

3 Praet. Christus, secundum quod homo, est res humanae naturae, & suppositum & hypostasis eiusdem naturae: sed omnis hypostasis & suppositum & res humanae naturae, est persona, ergo Christus, secundum quod homo, est persona.

SED CONTRA, Christus secundum quod homo, non est persona aeterna. Si ergo Christus secundum quod homo, sit persona, sequeretur quod in Christo sint duae personae, una temporalis, & alia aeterna, quod est erroneum, ut supra dictum est.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, iste terminus homo, in reduplicatione positus, potest accipi, vel ratione suppositi, vel ratione naturae. Cum ergo dicitur, Christus, secundum quod homo, est persona, si accipitur ratione suppositi, manifestum est, quod Christus secundum quod homo, est persona: quia suppositum humanae naturae nihil aliud est, quam

A persona filij Dei. Si autem accipiat ratione naturae, sic potest intelligi dupliciter. Vno modo, ut intelligatur, quod naturae humanae competat esse in aliqua persona, & hoc etiam modo verum est: omne enim quod subsistit in humana natura, est persona. Alio modo potest intelligi, ut naturae humanae in Christo propria personalitas debeatur, causata ex principijs humanae naturae. Et sic Christus secundum quod homo, non est persona: quia humana natura non est per se seorsum subsistens a divina natura, quod requirit ratio personae.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod omni homini convenit esse personam, secundum quod omne subsistens in humana natura est persona: sed hoc est proprium homini Christo, quod persona subsistens in humana natura eius non sit causata ex principijs humanae naturae, sed sit aeterna: & ideo vno modo est persona, secundum quod homo, alio modo non, sicut dictum est.

AD SECVNDVM dicendum, quod substantia individua, quae ponitur in definitione personae, importat substantiam completam per se subsistentem separatim ab alijs: alioquin manus hominis posset dici persona, cum sit substantia quadam individua: quia tamen est substantia individua sicut in alijs existens, non potest dici persona. Et eadem ratione, nec humana natura in Christo, quae tamen potest dici individuum vel singulare quoddam.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut persona significat quid completum, & per se subsistens in natura rationali, ita hypostasis, suppositum, & res naturae in genere substantiae significant quiddam per se subsistens. Unde sicut humana natura non est per se persona seorsum a persona filij Dei, ita etiam non est per se hypostasis vel suppositum, vel res naturae: & ideo in sensu, in quo negatur ista, Christus secundum quod homo, est persona, oportet etiam negari omnes alias.

QVAESTIO XVII.

De pertinentibus ad unitatem in Christo quantum ad esse, in duos articulos divisa.



DEINDE considerandum est de his, quae pertinent ad unitatem in Christo in communi. Nam de his, quae pertinent ad unitatem, vel pluralitatem in speciali, suis locis determinandum est: sicut supra determinatum est, quod in Christo non est una tantum scientia, & infra determinabitur quod in Christo non est una tantum natiuitas.

Considerandum est ergo primo de unitate Christi quantum ad esse. Secundo, quantum ad velle. Tertio, quantum ad operari.

Circa primum quaeruntur duo.

1. Primo, Vtrum Christus sit unus vel duo.

2. Secundo, Vtrum in Christo sit tantum unum esse.

Super Questionis decimasextime Articuli primum.

In titulo siue oculos metis in neutrum genus, cum legis, an Christus sit unum, vel duo, ita quod ly duo, in neutro etiam genere sumitur, & merito, ut directe opponatur ad ly unum. Nec addendus est aliquis alius terminus, puta ens, an scilicet sit unum ens, vel duo entia, sed absolute, ut sonat, discutenda est questio, an Christus sit unum, vel duo. Sic enim promissus rectiusque ordo de consequentibus incarnationis mysterium, servatur, dum discussis his, quae ad veritatem esse, vel fieri spectant in precedenti questione, in hac veritas indaganda est eorum, quae spectant ad unitatem, inter quae constat prima

D. 1214.

In corp. art.

D. 728. & 729.

D. 1212.

Quaest. 9.

Quaest. 35.